

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 7.6.2006
KOM(2006) 283 v konečnom znení

OZNÁMENIE KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

Odporúčania pre obnovenú angažovanosť Európskej únie v Iraku

OZNÁMENIE KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

Odporúčania pre obnovenú angažovanosť Európskej únie v Iraku

I. ÚVOD

Irak čelí veľkým problémom: nedostatku bezpečnosti vyplývajúceho z terorizmu, vzbury, organizovaného zločinu a násilia založeného na náboženskom fanatizme; vážnym nedostatkom v základných službách; rozsiahlemu porušovaniu ľudských práv; a všeobecným inštitucionálnym nedostatkom v domácej administratíve.

Oznámenie Komisie z roku 2004 „Európska únia a Irak: Rámec pre angažovanosť“¹ a k nemu priložený list podpísaný komisárom pre vonkajšie vzťahy a vysokým predstaviteľom stanovujú strednodobú stratégiu pre angažovanie sa EÚ v Iraku v reakcii na novú irackú dočasnú vládu a prijatie rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 1546.

Od roku 2004 na pozadí kritickej a zhoršujúcej sa bezpečnostnej situácie krajina uskutočnila dôležitý pokrok v politickom a ústavnom vývoji, ktorý viedol k vytvoreniu prvej ústavne zvolenej vlády. V roku 2005 sa uskutočnilo dvoje volieb a bol dokončený návrh novej ústavy, ktorá bola následne prijatá v nadväznosti na ľudové referendum v októbri 2005. Volebná účasť bola vysoká v oboch voľbách.

S novou vládou je toto vhodná príležitosť pre uskutočnenie pokroku vo vzťahu k Oznámeniu z roku 2004 a pre nový pohľad na to, ako sa môže EÚ angažovať v Iraku začínajúc politickým dialógom s novou vládou.

Strednodobá stratégia stanovená v Oznámení z roku 2004 uviedla nasledujúce ciele:

- bezpečný, stabilný a demokratický Irak
- otvorená, udržateľná a diverzifikovaná iracká trhová ekonomika
- mierové spolunažívanie Iraku so svojimi susedmi a jeho začlenenie do medzinárodného spoločenstva.

Tieto ciele sú v súčasnosti stále platné bez ohľadu na nestabilitu, politické napätie a zhoršenie bezpečnostného prostredia v krajine.

Napriek týmto ťažkostiam, EÚ pokračovala v implementácii opatrení uvedených v Oznámení z roku 2004. V popredí medzinárodnej angažovanosti bola jej podpora politického a ústavného vývoja, ktorá zahŕňala významnú expertízu a zdroje pre volebné procesy a nastolenie právneho štátu. Poskytla značnú finančnú pomoc, najmä prostredníctvom Medzinárodného fondu na obnovu Iraku (IRFFI). Bola otvorená Delegácia Európskej komisie. EÚ pokročila v angažovaní sa pri irackom politickom vedení, okrem iného, prostredníctvom zavedenia rámca pre politický dialóg založeného na Spoločnej deklarácii

¹ KOM (2004) 417 z 9. júna 2004.

EÚ-Irak o politickom dialógu podpísanej 21. septembra 2005, návštev Troiky a medzinárodnej konferencie EÚ - USA, ktorá sa konala v júni 2005 v Bruseli. EÚ bola tiež v kontakte s novou vládou a je pripravená ponuka začať rokovania o dohode o obchode a spolupráci. V celom svojom angažovaní sa Európska únia udržiavala úzky kontakt a dialóg s ďalšími kľúčovými medzinárodnými aktérmi zaviazanými pomáhať Iračanom splniť nadchádzajúce výzvy.

Vychádzajúc z analýz súčasnej situácie a nadchádzajúcich výziev, v tomto oznámení sa navrhuje niekoľko **odporúčaní pre angažovanie sa EÚ** zameraných na súbor kľúčových cieľov. Oznámenie poskytuje základ pre rámcový dialóg a spoluprácu medzi EÚ a novou irackou vládou. Keďže vláda má mandát na obdobie štyroch rokov, odporúčania navrhované v tomto oznámení nie sú viazané na špecifický časový plán.

- Dva **kritické faktory** pre väčšiu angažovanosť EÚ sú vopred zvýraznené. Sú to: po prvé, zapájanie verejnosti (inclusiveness) do politického procesu a vlády, a po druhé, bezpečnostná situácia v krajine.

II. VÝZVY PRE IRAK

Hlavné výzvy pre Irak a pre novú vládu spočívajú v uchovaní národnej súdržnosti a zabezpečení národného zmieru; zabezpečiť bezpečnosť a rešpektovanie ľudských práv; zabezpečiť základné služby a poskytnúť pracovné príležitosti na zvýšenie kapacity domácej administratívy; a podporiť ekonomickú stabilitu a udržateľný rast prospievajúci celému obyvateľstvu.

Niekoľko špecifických oblastí musí byť podrobnejšie preskúmaných pri hodnotení celkových výziev, ktorým čelí Irak. Tieto oblasti politickej aj ekonomickej povahy sú vzájomne závislé, ale spadajú v podstate do dvoch prvkov: upevňovanie demokracie a podpora ekonomiky.

Upevňovanie demokracie a posilňovanie občianskej spoločnosti

Hoci sa v roku 2005 úspešne pokračovalo v politickom procese, **demokratickým základom** by prospela z ďalšia konsolidácia. Plánovaná organizácia miestnych volieb a volieb guvernéra a ústavný proces preskúmania poskytujú dôležité ukazovatele preukazujúce záväzky Iraku voči demokracii.

V októbri 2005 vyjadrili Iračania v referende o Ústave svoju podporu federálnej únii regiónov a gubernií. Ústava je rámec, na základe ktorého väčšina Iračanov akceptovala žiť spolu. Avšak niektoré iracké komunity majú pocit, že súčasné znenie nie celkom uznáva ich záujmy a úsilie. Z tohto dôvodu musí byť Ústava akceptovaná ako legitímny základ pre zapájanie sa verejnosti do rozhodovacieho procesu a moderné vládnutie s rozdelením ekonomickej moci a zodpovednosti medzi ústrednú, regionálnu a miestnu štátnu správu. Tiež poskytuje základ pre rozdelenie domáceho bohatstva a pre ekonomickú, energetickú a fiškálnu politiku. Ako jednu zo zásadných úloh pre novozvolenú Radu zástupcov (Council of Representatives) stanovuje Ústava preskúmanie a rozvoj legislatívnych a inštitucionálnych opatrení uvedených v texte.

V demokratickom procese hrá kľúčovú úlohu **občianska spoločnosť**. Existujú významné možnosti pre Irak a medzinárodné úsilie pri posilnení občianskej spoločnosti, vrátane oblastí

ako podpora slobodných médií, povzbudenie obhajoby a monitorovania, podpora ľudských práv a základných slobôd, vrátane práv žien, detí a náboženských a etnických menšín.

Národná súdržnosť

Otázka irackej **národnej súdržnosti** súvisí s povedomím ľudí o príslušnosti a trendom sebaidentifikovania podľa náboženských a etnických línií. Toto sa ukázalo vo volebných miestnostiach a v referende o Ústave v roku 2005, ako aj pri náboženskom násilí. Bezprostrednou výzvou pre nové iracké vedenie je navrhnúť a uchrániť model vládnutia, ktorý zabráni súčasnému prehlbovaniu rozporov.

Tento trend má tiež nepriaznivý účinok na etnickú, náboženskú a politickú rovnováhu ďalších krajín v regióne a v regióne ako celku. Niekoľko irackých susedov má rovnaké etnické a náboženské spoločenstvá ako Irak. Ak Irak skĺzne smerom k dezintegrácii, môže to podporiť etnický a náboženský separatizmus kdekoľvek v regióne. Z tohto dôvodu je ochrana irackej územnej celistvosti aj v záujme jeho susedov, ako aj celého medzinárodného spoločenstva.

Oblasti ako vymenovávanie zamestnancov, zloženie národných irackých bezpečnostných síl a príslušných ministerstiev, prístup k verejným službám a spoločné zdieľania zdrojov budú musieť byť vedené **zásadou zapájania sa verejnosti do rozhodovacieho procesu (inclusiveness)**, aby sa v Iraku prestalo s náboženským fanatizmom. Dôležitým krokom v tomto smere je už vytvorenie vlády národnej jednoty. Nevyhnutné sú tiež iniciatívy na zabezpečenie národného zmieru.

Bezpečnosť a budovanie právneho štátu

Násilie, ktoré bolo vyvolané po bombovom útoku na mešitu v Samare dňa 22. februára 2006, prehĺbilo už existujúci trend **násilia založeného na náboženskom fanatizme**. Do tohto násilia sa stále viac zapájajú organizované milície založené na náboženskom fanatizme a ozbrojené skupiny. Situácia je zhoršená vnímanou neschopnosťou národných bezpečnostných síl zaistiť bezpečnosť, ako aj prepojeniami milície a bezpečnostných síl na kriminálne aktivity. Okrem toho, organizovaný zločin a pouličné násilie naďalej ohrozujú poriadok v Iraku.

Dôsledkom toho je, že vzrástla vnútorná migrácia a vysťahovalectvo a jednotlivci sa obracajú na svoje etnické a náboženské skupiny o pomoc a podporu. Príslušníci spoločenstiev obývajúcich zmiešané prostredie, v ktorom sú menšinou, sa sťahujú do oblastí, v ktorých ich etnické alebo náboženské spoločenstvo je väčšinové.

Z tohto dôvodu bude bezpečnosť jedna z najdôležitejších otázok, s ktorou sa musí nová vláda zaoberať. Kľúčovým aspektom tohto bude konfrontácia so vzburou a milíciami. Prišlo už k výzvam na iniciatívy na **odzbrojenie, demobilizáciu a obnovenie (DDR)**. Je však rovnako dôležité, aby opatrenia v oblasti bezpečnosti neustupovali **budovaniu právneho štátu** alebo **rešpektovaniu ľudských práv**. Hlavnými prioritami by malo byť zaoberanie sa porušovaním ľudských práv a vysídľovanie spoločenstiev. Predchádzajúce roky násilia za vlády predošlého režimu, bezpečnostný aparát, justícia a väznice sa musia preukázateľne zmeniť, aby sa obnovila dôvera voči nim. Hoci budovanie právneho štátu vyžaduje čas a nedá sa zrealizovať „za noc“, iracké vedenie musí ukázať, že neustále zlepšuje situáciu.

Vytvorenie základov pre udržateľný ekonomický rozvoj

Základné služby a vytvorenie pracovných miest

Rovnako dôležité a úzko spojené s bezpečnosťou sú dodávka základných služieb a tvorba zamestnanosti a príjmu prostredníctvom obnovenej hospodárskej aktivity. Tieto dva ciele majú jasné miesto v agende akejkoľvek novej vlády. Ale v prípade Iraku, kde riadenie a infraštruktúra v oblastiach ako zdravotníctvo, vzdelávanie a energetika zhoršených počas posledných rokov vlády Sadáma Husajna, a kde neprišlo k žiadnemu významnému zlepšeniu v kvalite alebo kvantite v poslednom období, sa vláda musí zamerať na rálne opatrenia s cieľom poskytnúť **základné služby** na zlepšenie kvality života obyvateľstva. Nedostatok elektriny a vody a ťažkosti pri prístupe ku vzdelávaniu a zdravotným službám vyvolávajú každodenné starosti, ktoré spôsobujú nielen sociálne napätie, ale aj spomalenie hospodárskej obnovy. Nečinnosť v týchto otázkach bráni možnostiam budúcich generácií Iráčanov.

Rovnako naliehavé sú **tvorba pracovných** príležitostí a činností, ktoré sú zdrojom príjmu. Zamestnanosť odstráni finančný motív pre niektorých Iráčanov pripojiť sa k milíciám, vzbúreenským alebo teroristickým skupinám. Jednou z hlavných výhod krajiny býval ľudský kapitál v Iraku. Pred 20 – 25 rokmi bola úroveň vzdelania v Iraku podstatne vyššia ako v iných krajinách v tomto regióne, ale v priebehu rokov iracká úroveň veľmi poklesla pod úroveň svojich susedov. V súčasnosti sú mladšie generácie často menej vzdelané ako ich rodičia. Tento trend sa musí zvrátiť, aby bol Irak schopný plne čerpať svoj ľudský kapitál.

Zavedenie a fungovanie administratívneho rámca

Verejná služba je najväčším zamestnávateľom v krajine, ale roky trpela zlým riadením, malou modernizáciou alebo nedostatočným zvyšovaním odbornosti. Je potrebné zlepšiť jej efektívnosť a účinnosť, aby sa zvýšila jej schopnosť pre politiku rozvoja, implementácie a jej predkladania. Tieto slabosti majú vážne dôsledky pre riadenie ekonomiky a zabezpečenie základných verejných služieb. **Reforma** vedená Iráčanmi v oblasti štruktúry, pravidiel a postupov verejnej správy by mala byť podporovaná medzinárodným spoločenstvom.

Energetika a ekonomická diverzifikácia

Irak má **druhé najväčšie zásoby ropy** na svete a tiež značné nevyužitú **zásoby zemného plynu**. Ekonomika je poháňaná energetickým sektorom, ale výkonnosť je značne nedostatočná a príjmy sú ďaleko od optima. Niektoré obmedzujúce faktory sú zastaralá technika, neexistencia transparentnej, efektívnej a modernej administratívy, nedostatok investícií, časté rabovanie a sabotáže infraštruktúry. Okrem toho, kvôli technickým nedostatkom v systéme merania ropy, nemá administratíva jasný prehľad o úrovni produkcie a vývozu, čo podporuje pašovanie a spreneveru príjmov z ropy.

Veľká závislosť od príjmov z ropy má za následok, že Irak je veľmi citlivý na vonkajšie ekonomické faktory. Nedávny vzrast cien na medzinárodnom trhu bol výhodou pre Irak. Pokles cien však ťažko zasiahne ekonomiku. Obmedzenie závislosti od ropy prostredníctvom **hospodárskej diverzifikácie** by pomohlo zmierniť dopad výkyvov cien ropy a vytvoriť zamestnanosť. To by sa mohlo dosiahnuť prostredníctvom podpory rôznych činností, ktoré sú zdrojom príjmu (neenergetický sektor), a ktoré využívajú ďalšie iracké aktíva, ako najmä **vodu a poľnohospodárstvo**. Irak je jedinečný v regióne v tom, že cezeň pretekajú dve hlavné vodné cesty. V srdci starobylého úrodného polmesiaca je takmer 20 % aktívnej populácie zamestnaných v poľnohospodárskom sektore. V regióne, v ktorom veľa krajín bojuje s obmedzenými zásobami vody pre svoj poľnohospodársky sektor, je Irak na tom lepšie ako ostatní. Zvýšená produkcia a vývoz poľnohospodárskych výrobkov sú dôležitými

potenciálnymi sektormi, ktoré podporujú hospodársku prosperitu a diverzifikáciu. Voda by tiež mohla byť prínosom v regionálnom obchode.

Iracké **fiškálne deficity** musia byť riešené ako priorita. V súčasnosti veľká čiastka z HDP Iraku je spotrebovávaná verejným prerozdeľovacím systémom (dedičstvo sankcií uvalených do roku 2003) a podporami domácej spotreby ropy. Ekonomické reformy (ako sú stanovené v Pohotovostnom úvere MMF) umožňujú vláde pokračovať vo verejnom investovaní a v jej rozvojovej agende, ako je uvedené v Národnej rozvojovej stratégii. Sú potrebné neodkladné reformy na posilnenie rozpočtového procesu, vrátane zaznamenávania príjmov a výdavkov, a podporovanie zodpovednosti. **Rozpočtový proces** by sa mal používať ako nástroj primárnej politiky. Vláda musí pripraviť jednotný rozpočet pre kapitálové a opakujúce sa výdavky v rámci strednodobého rámca výdavkov. Všetka pomoc darcov by mala byť uvedená v jednotnom národnom rozpočte.

Je potrebné zaviesť reformy **regulačného prostredia obchodných a finančných služieb** s cieľom zabezpečiť súkromné investície, ktoré sú v strednodobom horizonte potrebné na financovanie ropnej infraštruktúry a infraštruktúry elektrickej siete. Reformy by však mali byť vyvážené, aby sa vyhlo negatívnym dopadom na sociálnu úroveň, ktoré môžu vyvolať.

III. ODPORÚČANIA PRE PODPORU ZO STRANY EÚ

Irak je krajina bohatá na ľudské, prírodné a kultúrne zdroje s obrovským potenciálom stať sa opäť dôležitým regionálnym a medzinárodným partnerom, ale súčasná situácia je kriticky neistá a nestabilná. Nech nastane v budúcnosti akákoľvek situácia, Irak bude mať bezpečnostné, ekonomické, energetické a politické dôsledky pre Európsku úniu. V záujme Európskej únie je preto podporiť bezpečný, stabilný, demokratický a hospodársky prosperujúci Irak, ktorý žije v mieri so svojimi susedmi a je integrovaný do medzinárodného spoločenstva.

Vytvorenie prvej ústavne zvolenej irackej vlády je obnovenou príležitosťou pre angažovanie sa Európskej únie. Európska únia má dobré predpoklady, aby tak učinila. Geografická blízkosť; doterajšie skúsenosti získané v Iraku a v ďalších scenároch po vyriešení konfliktu; dobre vybudované vzťahy s kľúčovými medzinárodnými aktérmi, vrátane irackých susedov; hospodárska sila EÚ; a potenciálny príspevok iracko-európskemu migrujúcemu obyvateľstvu sú všetko prínosy, na ktorých Európska únia môže budovať, aby pomohla Iračanom zvládnuť negatívne trendy. EÚ môže tiež využiť skúsenosti získané v Iraku prostredníctvom politického dialógu, financovania obnovy zo strany Spoločenstva (v rokoch 2003 - 2006 dosiahlo okolo 720 miliónov EUR), spolupráce v oblasti právneho štátu a vzťahov vybudovaných počas prítomnosti EÚ v Iraku.

V krátkodobom horizonte by Európska únia mala sústrediť svoju angažovanosť na malý počet kľúčových cieľov, ku ktorým môže poskytnúť pridanú hodnotu a dosiahnuť včasné a hmatateľné výsledky. S cieľom maximalizovať dopad a účinnosť, Spoločenstvo a členské štáty EÚ by mali sústrediť svoje úsilie na kľúčové komplementárne ciele. OSN by mala naďalej zohrávať vedúcu úlohu v politickej oblasti, ako aj v oblasti hospodárskej obnovy.

Pretrvávajúca podpora EÚ úsiliu OSN by mala byť jadrom angažovanosti EÚ spolu s narastajúcim dialógom a spoluprácou s ďalšími kľúčovými zainteresovanými subjektami. Naďalej by mal pokračovať rozšírený dialóg s irackými susedmi a podpora iniciatív na posilnenie regionálnej spolupráce. Prostredníctvom medzinárodnej konferencie by EÚ mala

tiež pokračovať v podpore irackých výziev na obnovenú politickú a ekonomickú angažovanosť.

Vonkajšia politická podpora a pomoc však nebude dostatočná pre pomoc Iraku. Zmenu v Iraku musia viesť a uskutočniť Iračania. EÚ potrebuje stabilného partnera angažovaného v implementácii politík a riešiaceho bežné problémy. Opatrenia EÚ budú závisieť od vhodnej politiky a bezpečného prostredia v Iraku. Preto bol identifikovaný určitý počet **umožňujúcich faktorov**, ktoré určujú dopad opatrení EÚ. Tieto faktory budú doladované prostredníctvom procesu dialógu s novovytvorenou vládou Iraku. Dva kritické faktory sú však spoločné pre všetky výzvy: **Iracká politická vôľa** a **zlepšenie bezpečnostnej situácie**.

Z analýzy výziev, ktorým Irak čelí, a pozície EÚ sa navrhuje, aby úsilie bolo zamerané na niekoľko konkrétnych cieľov.

Cieľ EÚ: Schváliť a podporiť model demokratickej vlády, ktorá prekonáva rozdelenie

Európska únia by mala pokračovať vo svojej podpore politickému procesu podpornými politikami a iniciatívami **proti náboženskému fanatizmu** a uľahčujú rešpektovanie a dialóg medzi rôznymi komunitami. V tejto súvislosti by EÚ mala aktívne pracovať s domácou vládou a regionálnymi správami, s občianskou spoločnosťou, ako aj s OSN a ďalšími medzinárodnými partnermi. EÚ by tiež mohla podporiť úsilie o **národné zmierenie** a podporiť politiky na **široké zapájanie sa verejnosti do rozhodovacieho procesu** v celej administratíve.

EÚ by tiež mala optimálne využiť svoje vzťahy s **regionálnymi zainteresovanými subjektami** na podporu ich obhajoby irackej územnej celistvosti a národnej jednoty a zabránenie zasahovaniu do irackých vnútorných záležitostí.

V úzkej spolupráci s OSN by EÚ mala pokračovať v cennom prínose pri **procesе ústavného preskúmania** a mohla by sa podeliť so skúsenosťami členských štátov pri rozdelení administratívnej zodpovednosti, hospodárskej rovnováhe a programoch solidarity. Toto by malo byť dopĺňané ambicióznejšími opatreniami na oslovenie irackého obyvateľstva a zabezpečenie lepšieho porozumenia politických a ekonomických problémov.

Okrem toho by opatrenia EÚ mohli **podporiť parlamentné a demokratické inštitúcie**. Budovanie kapacít a technická pomoc pre relevantné iracké inštitúcie a výmeny alebo twinningové programy s administratívami členských štátov EÚ a Európskym parlamentom sú opatrenia, ktoré by sa mohli zväziť. Okrem toho, pretrvávajúca pomoc pre nezávislú volebnú komisiu Iraku a pre organizácie občianskej spoločnosti sú ďalšou možnou oblasťou podpory.

EÚ by nemala seba obmedzovať pri pôsobení v oblasti ľudských práv a demokracie na centrálnej úrovni, ale mala by využiť spôsoby osloviť regionálnu, okresnú a miestnu úroveň na usmernenie politík a monitorovanie implementácie.

Umožňujúce faktory – pomoc EÚ v týchto oblastiach už prinesie prospech z celkového charakteru vlády. Dopad podpory EÚ sa rozšíri s prijatím transparentného a nábožensky neutrálneho prijímania zamestnancov do domácej administratívy založeného na zásluhách. Zachovávanie časového rozvrhu pre volebný proces zvýši účasť Iračanov a dôveru v politický proces.

Cieľ EÚ: Prispieť ku konsolidácii bezpečnosti opierajúcej sa o právny štát a podporu kultúry rešpektovania ľudských práv

Niekoľko členských štátov EÚ sa už podieľa na práci zlepšovania bezpečnosti v krajine. Niektoré členské štáty EÚ poskytujú bezpečnostné školenie pre príslušníkov polície a armády. V kontexte Európskej bezpečnostnej a obrannej politiky (ESDP) pracuje misia pre oblasť integrovaného právneho štátu v Iraku, EUJUST LEX, s irackou políciou, sudcami a pracovníkmi väzníc na rozvoji integrovaného systému právneho štátu/systému trestnej justície. Misia, ktorá začala v júli 2005, bola predĺžená.

EÚ bude pokračovať v činnosti pri **zaisťovaní bezpečnosti a právneho štátu**. S cieľom posilniť justíciu v trestných aj občianskych veciach bude Komisia stavať na ponaučeníach získaných z misie EUJUST LEX v príprave programu v oblasti právneho štátu. Zabezpečí sa úzka koordinácia medzi ďalšou snahou v kontexte ESDP a opatreniami Spoločenstva v tejto oblasti. Ďalšia spolupráca povedie k prehĺbovaniu kultúry **rešpektovania ľudských práv**, vrátane tých, ktoré sa týkajú rovnosti pohlaví, práv detí a náboženskej slobody; toto zahŕňa budovanie kapacít na monitorovanie súladu s ľudskými právami. Európska únia by tiež mohla zvážiť podporu **iniciatívam na odzbrojenie, demobilizáciu a obnovu** na základe skúseností získaných z iných scenárov po ukončení konfliktu. EÚ by tiež mohla podporiť úsilie o budovanie kapacít na pomoc irackej vláde a inštitúciám monitorovať pokrok vo vzťahu k implementácii relevantných **medzinárodných dohovorov o ľudských právach**.

Umožňujúce faktory – Dopad úsilia EÚ sa rozšíri, ak sa vláda zaviazne na potrebné reformy v justícii a na rešpektovanie ľudských práv v irackom bezpečnostnom aparáte. Krokom správnym smerom je posilnenie Ministerstva pre ľudské práva, zriadenie Komisie pre ľudské práva a ďalších inštitúcií, ktoré vyšetrujú prípady zneužívania ľudských práv. Vláda tiež musí potláčať milície a mimovládne ozbrojené skupiny. Užitočný by bol tiež podporný rámec pre fungovanie občianskej spoločnosti.

Cieľ EÚ: Podporiť vnútroštátne a regionálne orgány pri zlepšovaní dodávok základných služieb a pri presadzovaní vhodného prostredia pre vytváranie pracovných miest

Európska únia už prostredníctvom pomoci Spoločenstva a v úzkej spolupráci s OSN významne prispieva na cieľové programy zamerané na zlepšenie prístupu k základným službám pre obyvateľstvo Iraku (dodávky vody, školstvo, zdravotníctvo, asanačné služby a iné). Ich všeobecným cieľom je pritom zlepšiť kvalitu života v Iraku a zabezpečiť udržateľnú strednodobú stabilitu. Aby tieto zlepšenia boli dlhotrvajúce, musí vláda schváliť **dlhodobé politiky sociálneho rozvoja**. EÚ by mohla podporiť implementáciu politik vychádzajúcich z irackej národnej stratégie rozvoja prijatej v októbri 2004, ktorá bude určite aktualizovaná novou vládou. EÚ by tiež mohla v spolupráci s ďalšími medzinárodnými aktérmi pomôcť s reformou systému sociálneho zabezpečenia.

Pre novú vládu je prioritou vytváranie pracovných miest. Úsilie sa musí zamerať na vytváranie takého prostredia, ktoré napomáha vzniku pracovných miest a rozvoja činností, ktoré sú zdrojom príjmu. Toto je možné dosiahnuť harmonizáciou rôznych programov obnovy, zahrnutím programov pre vytváranie pracovných miest a podporou činností **súkromného sektoru**, ktoré sa zameriavajú na **vytváranie pracovných miest** pre malé a stredné podniky. Úsilie IRRFI by mohlo ďalej pokračovať. Toto by zároveň umožnilo diverzifikáciu hospodárstva a viedlo by k vybudovaniu základov pre zvýšenie obchodného potenciálu.

Umožňujúce faktory – Dopad podpory EÚ zvýši aktualizovaná národná stratégia rozvoja, ktorá stanoví jasné priority. Vláda musí nájsť politický kompromis medzi implementáciou kľúčových štrukturálnych reforiem (ktoré môžu prinášať krátkodobé ťažkosti, ale dlhodobý prínos) a zabránením sociálnemu nepokoju. Fungujúci mechanizmus pre koordináciu darcov zároveň prispeje k zladeniu potrieb a zdrojov. Darcovia by privítali zvýšenú prehľadnosť podpory, akonáhle to bezpečnostné podmienky umožnia.

Cieľ EÚ: Podporiť mechanizmy pripravujúce cestu k hospodárskemu oživeniu a prosperite Iraku

Európska únia je už zapojená do podpory hospodárskych reforiem a rozvoja v tejto oblasti a využije svoje skúsenosti, aby spolupracovala s irackou vládou na presadzovaní hospodárskeho rozvoja a prosperity. EÚ bude udržiavať otvorený dialóg s vládou, aby podporila hospodársky rozvoj poskytnutím finančných prostriedkov, úsilím o zníženie dlhov a pomocou programov väčšej spolupráce.

Kroky EÚ sa najskôr zamerajú na odstránenie súčasných nedostatkov v irackom odvetví energetiky. EÚ by mala **podporiť regulačný, právny a finančný rámec**, aby povzbudila investície, ako aj zabránila korupcii, organizovanému zločinu a kriminalite. Súbežne s tým podporí **regionálnu spoluprácu v oblasti energetiky**, a to prostredníctvom regionálnych sietí EÚ. Pokračujúce regionálne snahy by mohli byť doplnené začatím **technického dialógu** s Irakom o rozvoji irackých ropných zdrojov a o využívaní zásob zemného plynu, a najmä o vývoze do Mašreku a na trhy EÚ.

Európske spoločenstvo ďalej podporí hospodársku diverzifikáciu tým, že bude pomáhať rozvíjať **obchodný a investičný režim**, ktorý ponúka minimálnu predvídateľnosť, transparentnosť a právnu istotu. Vytvorenie tohto režimu je predpokladom pre to, aby domáci a medzinárodní podnikatelia mohli investovať v krajine a vytvárať ďalšie pracovné príležitosti.

Proces **rokovania o dohode o obchode a spolupráci** by mal sám pôsobiť ako podporný faktor pre vnútorné reformy. Rokovania o dohode a obchode a spolupráci môžu tiež slúžiť ako predzvesť prístupového procesu k WTO a priblížiť iracký obchodný režim pravidlám a disciplíne mnohostranného systému a uľahčiť tak **pristúpenie k WTO**. Otvorenou zostáva možnosť Iraku požívať výhody zo všeobecného systému preferencií, ktorý by zlepšil prístup na trh EÚ. Angažovanosť **Európskej investičnej banky** v Iraku by mohla zvýšiť dôveru v Irak na svetovej finančnej scéne. Na doplnenie týchto postupov by EÚ mohla poskytnúť podporu zameranú na posilnenie centrálnej banky a ministerstva financií, a to v spolupráci s ostatnými medzinárodnými finančnými inštitúciami.

Umožňujúce faktory: - Silná politická vôľa na vysporiadanie sa so spreneverou a korupciou a odstránenie fiškálnych deficitov sú nevyhnutnými predpokladmi hospodárskej prosperity. Irak sa musí zaviazat' k optimalizácii využívania svojich rozsiahlych prírodných zdrojov, aby si zabezpečil dodatočný príjem. Vláda musí v tomto odvetví prijať vhodné politiky a iniciatívy.

Cieľ EÚ: Podporiť rozvinutie účinného a transparentného administratívneho rámca

Je potrebné zaviesť reformy verejnej správy: reorganizovať právne štruktúry, posilniť kapacitu ľudských zdrojov a zaviesť zásady transparentnosti, zodpovednosti a riadneho finančného hospodárenia. Európska únia má celý rad administratívnych systémov a kultúr

v jednotlivých členských štátoch a na úrovni EÚ. Skúsenosti s procesom rozširovania a podporou **budovania kapacít a inštitúcií** v iných častiach sveta môže využiť na to, aby pomohla irackej administratíve s implementáciou reforiem.

Proces **rokovania o dohode o obchode a spolupráci (TCA)** medzi EÚ a Irakom doplní podporu, ktorú EÚ venuje reforme verejnej správy. Cieľená podpora EÚ by sa mohla zamerať na značný počet otázok a dotknúť sa pritom oblastí zodpovednosti rôznych ministerstiev a vládnych orgánov.

Rokovaniu o dohode o obchode a spolupráci a ich úspešnému uzavretiu by prospelo vytvorenie fungujúcej administratívy. Ďalším prínosom, ktorý povedie k možnosti čerpať zdroje EÚ, bude zriadenie **technických pracovných skupín na podporu** výmeny know-how a odborných skúseností v kľúčových oblastiach spoločného záujmu.

Umožňujúce faktory – Irak sa už zaviazal realizovať reformy v rámci svojich záväzkov voči medzinárodným finančným inštitúciám a ďalším zainteresovaným medzinárodným subjektom. Na reformu irackej administratívy bude potrebná pevná politická vôľa a „cestovná mapa“ založená na realistických cieľoch a merítkach.

IV. ZÁVEREČNÉ POZNÁMKY

Výzvy, ktoré stoja pred Irakom, sú početné, zložité a neodkladné. EÚ má veľký záujem na tom, aby prispela k stabilizácii Iraku a podporila jeho politické a hospodárske oživenie. Vďaka geografickej blízkosti a svojej úlohe v Iraku je EÚ jedinečným spôsobom vybavená na to, aby mohla ďalej spolupracovať s novou vládou. Toto je strategická príležitosť pomôcť Iraku znova získať jeho postavenie významného regionálneho a medzinárodného partnera. Angažovanosť EÚ v súlade so smermi navrhnutými v tomto dokumente by mala mať na zreteli iracké potreby, možnosti a hodnoty a využívať program a priority novej vlády ako východiskový bod.

EÚ však nie je sama. OSN zostáva kľúčovým partnerom. Pre zabezpečenie celkovej účinnosti je tiež potrebné, aby EÚ spolupracovala na podpore irackej cesty k stabilite a prosperite s ostatnými aktérmi a zainteresovanými regionálnymi a medzinárodnými subjektmi. Pre EÚ to bude i naďalej prioritou. Irak si v regióne musí nájsť svoje politické a hospodárske miesto. Pri tomto procese budú zohrávať dôležitú úlohu štáty susediace s Irakom.